

DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2025-1-12>
УДК 351:061.2:327.7(477)

Стасюк Олександр Віталійович,
*аспірант кафедри права, національної безпеки та європейської інтеграції
навчально-наукового інституту "Інститут державного управління"
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна,
майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022, Україна
e-mail: stasalexxx@gmail.com <https://orcid.org/0009-0003-2517-8323>*

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МІЖНАРОДНОЇ ТЕХНІЧНОЇ ДОПОМОГИ В КОНТЕКСТІ ВЗАЄМОДІЇ ВЛАДИ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Анотація. У статті досліджено теоретичні засади міжнародної технічної допомоги (МТД) в контексті взаємодії органів публічної влади та інститутів громадянського суспільства в умовах євроінтеграції та післявоєнного відновлення України. Розкрито еволюцію концепції МТД від патерналістської моделі "донор-реципієнт" до сучасної парадигми партнерства для розвитку. Проаналізовано трансформацію ролі організацій громадянського суспільства від периферійних акторів до повноцінних агентів змін у системі МТД. Систематизовано концептуальні моделі участі організацій громадянського суспільства (ОГС): ієрархічну, мережеву, гібридну та адаптивну. Обґрунтовано теоретичні засади взаємодії влади та громадянського суспільства через призму концепцій governance, колаборативного управління, копродукції публічних послуг та соціального капіталу. Проведено компаративний аналіз європейської, англосаксонської, скандинавської та східноєвропейської моделей залучення ОГС до МТД. Розроблено авторську теоретичну модель участі ОГС у системі МТД України, яка базується на принципах мережевого управління, адаптивних систем та багаторівневого врядування. Модель включає координаційне ядро, секторальні платформи, регіональні хаби та цифрову інфраструктуру. Визначено умови імплементації моделі та індикатори її ефективності на рівнях впливу, результатів та процесів.

Ключові слова: міжнародна технічна допомога, організації громадянського суспільства, публічне управління, міжсекторне партнерство, євроінтеграція, післявоєнне відновлення, мережеве управління, колаборативне врядування, інституційна спроможність, адаптивні системи.

Як цитувати: Стасюк О. В. Теоретичні засади міжнародної технічної допомоги в контексті взаємодії влади та громадянського суспільства. *Державне будівництво*. 2025. № 1 (37). С. 171–183. DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2025-1-12>

In cites: Stasiuk, O.V. (2025). Theoretical foundations of international technical assistance in the context of government-civil society interaction. *State Formation*, no. 1 (37), 171–183. DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2025-1-12> [in Ukrainian].

© Стасюк О. В., 2025

This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0

Постановка проблеми. Сучасні виклики, що стоять перед Україною – євроінтеграція, післявоєнне відновлення, демократичні реформи – вимагають трансформації системи публічного управління та механізмів залучення міжнародної технічної допомоги. Традиційні ієрархічні моделі управління МТД виявилися неефективними в умовах зростаючої складності суспільних процесів та необхідності швидкого реагування на кризові ситуації.

Водночас український досвід останніх років продемонстрував потужний потенціал громадянського суспільства як ключового актора змін. Організації громадянського суспільства довели свою спроможність не лише надавати соціальні послуги, але й виступати повноцінними партнерами в процесах формування та реалізації державної політики, управління проектами МТД, забезпечення прозорості та підзвітності використання міжнародної допомоги.

Проте існуючі теоретичні підходи та практичні механізми взаємодії влади та громадянського суспільства у сфері МТД залишаються фрагментарними та недостатньо адаптованими до українських реалій. Відсутність цілісної теоретичної моделі, яка б враховувала специфіку національного контексту, перешкоджає ефективному використанню потенціалу МТД для досягнення цілей національного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні основи міжнародної технічної допомоги закладені в працях класиків теорії розвитку - В. Ростоу [25], який розглядав технічну допомогу через призму модернізаційної теорії, та Д. Норта [18], що обґрунтував важливість інституційного середовища для ефективності допомоги. Сучасне розуміння МТД сформульовано в Паризькій декларації щодо ефективності допомоги [21] та Аккредитованій програмі дій [19], які закріпили принципи партнерства та взаємної відповідальності.

Роль громадянського суспільства в системі МТД досліджували Л. Саламон та Г. Анхайер [26], які розробили концепцію "третього сектору", А. Наджам [17] із моделлю "Four-C's" взаємодії ОГС з державою, Д. Льюїс та Н. Канджі [15], які обґрунтували медіаторську функцію ОГС. Теоретичні засади мережевого управління розкриті в працях М. Кастельса [12], колаборативного врядування – К. Анселла та А. Гаши [8], концепції копродукції – Е. Остром [22].

Серед українських дослідників вагомий внесок у вивчення проблематики зробили О. Корнієвський [2] з дослідженням розвитку громадянського суспільства в умовах сучасних викликів, О. Вінніков [3], який проаналізував показники розвитку ОГС в Україні. Інституційні аспекти розвитку громадянського суспільства висвітлені в аналітичних доповідях Національного інституту стратегічних досліджень [1]. Нормативно-правові засади взаємодії закладені в Національній стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства [6] та відповідних урядових постановах [4; 5].

Водночас, попри значний науковий доробок, залишається недостатньо дослідженою проблема створення цілісної теоретичної моделі участі ОГС у системі МТД, адаптованої до специфіки українського контексту євроінтеграції та післявоєнного відновлення.

Мета статті. Розробити теоретичну модель участі організацій громадянського суспільства в системі міжнародної технічної допомоги України на основі систематизації теоретичних підходів, аналізу міжнародного досвіду та врахування національної специфіки в умовах євроінтеграції та післявоєнного відновлення.

Методологія проведення дослідження. Методологія проведення дослідження ґрунтується на інтеграції неоінституціонального та мережевого підходів, що дає змогу розглядати систему міжнародної технічної допомоги як складну адаптивну систему з великою кількістю акторів і властивостями, що виникають у процесі взаємодії між ними. Такий підхід дозволяє повніше охопити як інституційні рамки, так і динаміку взаємозв'язків між учасниками процесу.

У процесі дослідження було застосовано сукупність загальнонаукових і спеціальних методів. Системний аналіз дав змогу осмислити МТД як цілісну структуру, що складається з взаємопов'язаних компонентів. За допомогою діалектичного методу були виявлені суперечності, які формують рушійні сили розвитку цієї системи. Структурно-функціональний аналіз дозволив з'ясувати функції та ролі основних учасників процесу, а компаративний метод – здійснити порівняльне вивчення міжнародних моделей залучення організацій громадянського суспільства. Метод теоретичного моделювання було використано для побудови авторської концептуальної моделі взаємодії, а аксіологічний підхід забезпечив виявлення ціннісних основ партнерства у сфері МТД.

Виклад основного матеріалу. Концепція міжнародної технічної допомоги (МТД) пройшла значну еволюцію від початку її формування в середині ХХ століття до сучасного розуміння як комплексного інструменту глобального партнерства для розвитку. Генезис поняття МТД тісно пов'язаний з трансформацією парадигми міжнародного співробітництва від патерналістської моделі "донор-реципієнт" до партнерської моделі спільної відповідальності за результати розвитку.

У класичному розумінні, що домінувало в 1960-1980-х роках, технічна допомога розглядалася крізь призму модернізаційної теорії як односторонній трансфер знань, технологій та експертизи від розвинених країн до країн, що розвиваються [25]. Однак критика цього підходу представниками теорії залежності виявила його обмеженість та потенційні негативні ефекти, включаючи посилення асиметричних відносин між країнами.

Сучасне розуміння МТД формувалося під впливом неоінституціонального підходу, який акцентує увагу на важливості інституційного середовища та якості управління для ефективного використання допомоги. Норт [18] довів, що успішність технічної допомоги залежить не стільки від обсягу ресурсів, скільки від інституційної спроможності реципієнтів адаптувати та інтегрувати нові знання в національний контекст. Цей підхід знайшов відображення в Паризькій декларації щодо ефективності допомоги [21]

та Аккрській програмі дій [19], які закріпили принципи національної відповідальності, узгодженості, гармонізації, орієнтації на результат та взаємної підзвітності.

У контексті європейської інтеграції МТД набуває особливого значення як інструмент наближення до *acquis communautaire* та підготовки до членства в ЄС. Теорія європеїзації розглядає технічну допомогу як механізм "м'якої" трансформації національних інститутів через процеси соціалізації, навчання та адаптації європейських норм і практик [27]. Програми TAIEX, Twinning, SIGMA стали втіленням цього підходу, спрямованого на розвиток інституційної спроможності країн-кандидатів.

Специфіка МТД для країн у стані конфлікту та постконфліктного відновлення потребує окремого теоретичного осмислення. Концепція "nexus approach" інтегрує гуманітарну допомогу, розвиток та миробудування в єдиний континуум, де технічна допомога відіграє роль містка між екстреною допомогою та довгостроковим розвитком [20]. Теорія "build back better" передбачає використання кризи як можливості для трансформаційних змін через впровадження інноваційних підходів та технологій [29].

Роль організацій громадянського суспільства в системі міжнародної технічної допомоги зазнала фундаментальної трансформації за останні десятиліття. Від периферійних акторів, що виконували переважно сервісні функції, ОГС еволюціонували до повноцінних агентів змін, здатних впливати на формування та реалізацію політики розвитку.

Теоретичне осмислення ролі ОГС у МТД базується на концепції "третього сектору" [26], яка позиціонує громадянське суспільство як автономну сферу між державою та ринком. В контексті МТД ця автономність дозволяє ОГС виконувати унікальні функції, недоступні державним структурам чи бізнесу. Наджам [17] у своїй моделі "Four-C's" виділяє чотири типи взаємодії ОГС з державою: співпраця, доповнення, кооптація та конфронтація. У сфері МТД переважають перші два типи, хоча елементи конструктивної конфронтації можуть проявлятися в адвокаційній діяльності ОГС.

Концепція "проміжного простору" розглядає ОГС як медіаторів між різними рівнями управління та секторами суспільства [15]. Ця медіаторська функція особливо важлива в контексті МТД, де часто існує розрив між технократичними рішеннями донорів та реальними потребами бенефіціарів. Український досвід підтверджує важливість цієї ролі - за даними дослідження [3], ОГС в Україні виступають ключовими посередниками між міжнародними донорами та місцевими громадами.

Сучасна теорія розглядає ОГС як "брокерів знань", здатних не лише передавати, але й адаптувати, контекстуалізувати та генерувати нові знання. Концепція "спільнот практики" Венгера [30] пояснює, як ОГС створюють мережі обміну досвідом та навчання, що підвищує ефективність технічної допомоги.

Теорія інституційної спроможності ОГС фокусується на внутрішніх факторах, що визначають здатність організацій ефективно управляти проектами МТД. Фаулер [14] виділяє три виміри спроможності: операційну, адаптивну та генеративну. Розвиток цих вимірів спроможності стає ключовим фактором успішності ОГС як імплементаторів МТД.

Аналіз еволюції підходів до залучення ОГС у систему МТД дозволяє виділити кілька концептуальних моделей, кожна з яких відображає певний етап розвитку міжнародного співробітництва та має свої переваги й обмеження.

Ієрархічна модель домінувала в початковий період становлення системи МТД. В цій моделі ОГС розглядаються як виконавці заздалегідь визначених донорами або урядом завдань. Рух ресурсів та інформації відбувається переважно згори вниз, а роль ОГС обмежується імплементацією проектів без суттєвого впливу на їх дизайн чи стратегічні пріоритети. Перевагами моделі є чіткість управлінських процедур та передбачуваність результатів. Водночас, критики вказують на її неспроможність враховувати локальний контекст та обмежені можливості для інновацій [13].

Мережева модель виникла як відповідь на обмеження ієрархічного підходу. Вона базується на принципах горизонтальної координації та взаємозалежності акторів. Кастельс [12] та інші теоретики мережевого суспільства довели, що в умовах зростаючої складності соціальних систем мережеві структури виявляються більш адаптивними та ефективними. В контексті МТД мережева модель передбачає рівноправну участь ОГС у формуванні порядку денного, спільному плануванні та реалізації програм.

Гібридна модель намагається поєднати переваги ієрархічного контролю з гнучкістю мережевої координації. Вона передбачає створення спеціальних інституційних механізмів, де представники влади, донорів та ОГС спільно приймають рішення [16]. Український досвід створення Координаційної ради з питань розвитку громадянського суспільства при Президентові України демонструє спробу впровадження саме такої моделі [5].

Адаптивна модель для кризових контекстів враховує специфіку роботи в умовах високої невизначеності та швидких змін. Вона базується на принципах "адаптивного управління" та передбачає ітеративний процес планування, реалізації, моніторингу та коригування [7]. ОГС у цій моделі виступають "сенсорами" на місцях, що забезпечують швидкий зворотний зв'язок та дозволяють гнучко реагувати на зміни ситуації. Досвід українських ОГС під час війни яскраво демонструє ефективність цього підходу.

Взаємодія між владою та організаціями громадянського суспільства у сфері міжнародної технічної допомоги представляє собою складний процес узгодження інтересів, координації дій та розподілу відповідальності. Теоретичне осмислення цієї взаємодії еволюціонувало від концепції "good governance" до більш складних моделей колаборативного управління.

Концепція "governance" на відміну від традиційного "government" передбачає залучення недержавних акторів до процесів формування та

реалізації публічної політики. Роудс [24] визначає governance як "самоорганізовані міжорганізаційні мережі", що доповнюють та частково замішують ієрархічні структури державного управління. У контексті МТД це означає перехід від монополії держави на управління допомогою до плюралістичної моделі з множинними центрами прийняття рішень.

Теорія колаборативного управління йде далі, пропонуючи структуровані механізми спільного вироблення рішень. Ансел та Гаш [8] визначають колаборативне управління як "керований консенсусно-орієнтований процес прийняття рішень", де державні та недержавні актори працюють разом для досягнення спільних цілей.

Концепція копродукції публічних послуг розглядає ОГС не лише як виконавців, але як співвиробників публічних благ. Острум [22] довела, що залучення громадян та їх організацій до виробництва послуг підвищує їх якість та ефективність. Досвід реалізації проектів МТД в Україні підтверджує цю тезу – найуспішнішими виявляються проекти з активною участю місцевих ОГС [2].

Принципи субсидіарності та комплементарності визначають оптимальний розподіл функцій між владою та ОГС. В українському контексті це знайшло відображення в Національній стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства [6], яка передбачає чіткий розподіл повноважень між різними рівнями влади та ОГС.

Теорія довіри та соціального капіталу пояснює "м'які" фактори успішної взаємодії. Патнем [23] показав, що рівень соціального капіталу визначає здатність суспільства до колективних дій. У контексті МТД високий соціальний капітал полегшує координацію між владою та ОГС, знижує трансакційні витрати та підвищує ефективність програм.

Різні країни та регіони виробили власні підходи до залучення організацій громадянського суспільства в систему міжнародної технічної допомоги, які відображають їх інституційні традиції, політичну культуру та історичний досвід.

Європейська модель структурного діалогу базується на принципі інституціоналізованої участі ОГС у формуванні та реалізації політики. Європейський Союз розробив комплексну систему консультацій з громадянським суспільством на всіх рівнях. У сфері МТД це проявляється через обов'язкове партнерство з ОГС у програмах структурних фондів [11]. Сильними сторонами моделі є передбачуваність, інклюзивність та системність.

Англосаксонська модель контрактних відносин характеризується ринковим підходом до взаємодії з ОГС. У Великобританії та США домінує система конкурсного розподілу грантів та контрактів, де ОГС змагаються за ресурси на основі критеріїв ефективності та результативності. Перевагами моделі є прозорість, конкуренція та орієнтація на результат.

Скандинавська модель стратегічного партнерства поєднує елементи державної підтримки з автономією громадянського суспільства. Країни

Північної Європи традиційно мають високий рівень довіри між державою та суспільством, що дозволяє будувати довгострокові партнерства. Шведська агенція SIDA працює з ОГС на основі рамкових угод, що передбачають базове фінансування та гнучкість у виборі конкретних проектів [28].

Східноєвропейський досвід трансформації демонструє еволюцію від державного контролю до плюралістичної моделі. Країни Центральної та Східної Європи пройшли шлях від відсутності незалежного громадянського суспільства до розвинених систем взаємодії з ОГС. Польський досвід створення Фонду громадянських ініціатив представляє інноваційний підхід, що поєднує західні моделі з локальними особливостями [10].

Концептуалізація української моделі має враховувати унікальні виклики та можливості. З одного боку, Україна має розвинене громадянське суспільство, загартоване в революціях та волонтерському русі. З іншого - інституційна слабкість, корупційні ризики та воєнний контекст створюють особливі умови. За оцінками експертів [1], оптимальна модель має поєднувати елементи структурного діалогу, конкурсних механізмів та гнучкого партнерства.

На основі проведеного аналізу теоретичних підходів та міжнародного досвіду пропонується концептуальна модель участі організацій громадянського суспільства в системі міжнародної технічної допомоги України, яка враховує специфіку національного контексту та сучасні виклики.

Концептуальні засади моделі базуються на синтезі теорії мережевого управління, концепції адаптивних систем та принципів багаторівневого врядування [9]. Модель виходить з розуміння системи МТД як складної адаптивної системи, де множинні актори взаємодіють на різних рівнях, створюючи емерджентні властивості, що не зводяться до суми окремих компонентів.

Структурні компоненти моделі включають:

Координаційне ядро – національний орган з координації МТД, що функціонує на засадах державно-громадського партнерства. До його складу входять представники ключових міністерств, донорів та ОГС на паритетних засадах.

Секторальні платформи - тематичні об'єднання ОГС, що спеціалізуються в конкретних сферах. Платформи виконують функції агрегації інтересів, експертизи та представництва в діалозі з владою та донорами.

Регіональні хаби – координаційні центри на обласному рівні, що забезпечують зв'язок між національним та локальним рівнями, адаптують програми МТД до регіональних потреб та підтримують місцеві ОГС.

Цифрова інфраструктура – єдина інформаційна система управління МТД, що забезпечує прозорість, координацію та обмін знаннями між усіма учасниками процесу.

Механізми координації та управління передбачають поєднання вертикальних та горизонтальних зв'язків. Вертикальна координація забезпечується через систему рамкових угод між координаційним ядром та

секторальними платформами. Горизонтальна координація відбувається через мережеві взаємодії між ОГС, спільні проекти та обмін досвідом.

Фінансові механізми включають три рівні: базове інституційне фінансування для платформ та хабів; конкурсне проектне фінансування; екстрене фінансування для реагування на кризові ситуації.

Індикатори ефективності моделі розроблені на основі теорії змін [4] та включають показники на рівні впливу, результатів та процесів. На рівні впливу вимірюється внесок МТД у досягнення національних цілей розвитку та євроінтеграції. На рівні результатів – зміни в інституційній спроможності, якості послуг, рівні участі громадян.

Умови імплементації моделі включають політичну волю до реальної децентралізації управління МТД; розвиток правової бази, що закріплює статус та механізми участі ОГС; інвестиції в розвиток спроможності як державних структур, так і ОГС; створення культури партнерства та довіри між секторами.

Модель передбачає поетапне впровадження: пілотна фаза, фаза масштабування, фаза інституціоналізації. Інноваційність моделі полягає в її адаптивності, здатності інтегрувати різні типи знань, орієнтації на синергетичні ефекти від взаємодії множинних акторів.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших досліджень.

Проведене дослідження теоретичних засад міжнародної технічної допомоги в контексті взаємодії влади та громадянського суспільства дозволяє зробити низку важливих висновків. Концепція міжнародної технічної допомоги пройшла складний еволюційний шлях від патерналістської моделі односторонньої передачі ресурсів до сучасної парадигми партнерства для розвитку, що передбачає спільну відповідальність донорів та реципієнтів за результати. Ключовими принципами сучасної МТД стали національна відповідальність, узгодженість, гармонізація, орієнтація на результат та взаємна підзвітність, що закріплені в основоположних міжнародних документах.

Особливо важливою є трансформація ролі організацій громадянського суспільства, які з периферійних виконавців перетворилися на повноцінних агентів змін, здатних виконувати функції медіаторів, брокерів знань, копродукентів публічних послуг та адвокатів суспільних інтересів. Ефективність їхньої діяльності визначається рівнем інституційної спроможності в операційному, адаптивному та генеративному вимірах, що потребує системної підтримки та розвитку.

Аналіз концептуальних моделей участі ОГС у системі МТД виявив переваги та обмеження різних підходів – ієрархічного, мережевого, гібридного та адаптивного. Кожна модель має свою сферу застосування, а оптимальний вибір залежить від контексту та типу завдань. Сучасні виклики вимагають гнучкого поєднання елементів різних моделей, що забезпечує адаптивність системи до мінливих умов.

Теоретичні засади взаємодії влади та громадянського суспільства також зазнали суттєвої еволюції – від концепції "good governance" до складних

моделей колаборативного управління. Сучасне розуміння цієї взаємодії передбачає структуровані механізми спільного прийняття рішень на засадах консенсусу, довіри та соціального капіталу, що виходить далеко за межі простої координації діяльності.

Компаративний аналіз міжнародного досвіду продемонстрував різноманітність підходів до залучення ОГС у систему МТД – від інституціоналізованого структурного діалогу в Європейському Союзі до ринкових механізмів в англосаксонських країнах та моделі стратегічного партнерства в Скандинавії. Кожна модель відображає специфіку національного контексту, політичної культури та історичного досвіду. Український контекст, з його унікальним поєднанням потужного громадянського суспільства та інституційних викликів, вимагає творчого синтезу різних моделей з урахуванням національної специфіки.

Запропонована авторська концептуальна модель участі ОГС у системі МТД України базується на принципах мережевого управління, адаптивності та багаторівневого врядування. Її архітектура включає координаційне ядро на засадах державно-громадського партнерства, секторальні платформи для тематичної спеціалізації, регіональні хаби для територіальної координації та цифрову інфраструктуру для забезпечення прозорості та ефективної комунікації. Така структура дозволяє поєднати переваги централізованої координації з гнучкістю мережевої взаємодії.

Перспективи подальших досліджень пов'язані насамперед з емпіричною верифікацією запропонованої моделі через реалізацію пілотних проектів у різних секторах та регіонах. Важливим напрямом є розробка детальних механізмів фінансування та інституційної підтримки ОГС, що забезпечать сталість їхньої діяльності. Потребує глибокого вивчення вплив цифровізації на трансформацію механізмів взаємодії між владою та громадянським суспільством. Необхідним є також аналіз факторів успіху та невдач імплементації різних моделей в українському контексті для виявлення найбільш ефективних практик. Окремої уваги заслуговує дослідження можливостей адаптації запропонованої моделі до специфіки різних секторів економіки та соціальної сфери, а також регіональних особливостей. Нарешті, критично важливою є розробка комплексної системи моніторингу та оцінки ефективності участі ОГС у МТД з використанням сучасних методологічних підходів.

Створення ефективної системи залучення громадянського суспільства до управління міжнародною технічною допомогою є критично важливим для успіху демократичних реформ, євроінтеграції та післявоєнного відновлення України. Запропонована модель може стати основою для практичних кроків у цьому напрямі, сприяючи більш ефективному використанню потенціалу МТД для досягнення цілей національного розвитку та наближення до європейських стандартів врядування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Громадянське суспільство України: політика сприяння та залучення, виклики та трансформації. Аналітична доповідь. Київ : НІСД, 2019. 112 с.
2. Корнієвський О. А. Громадянське суспільство в умовах пандемії коронавірусу COVID-19: виклики та перспективи розвитку. *Стратегічні пріоритети*. 2020. № 3-4 (56). С. 98–104.
3. Вінніков О. Ю. Показники розвитку громадянського суспільства в Україні. Київ : УНЦПД, 2012. 80 с.
4. Про затвердження Порядку проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики : Постанова КМУ від 21.10.2015 № 856. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/856-2015-p>
5. Про Координаційну раду сприяння розвитку громадянського суспільства: Указ Президента України від 04.11.2016 № 487/2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2016>
6. Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні: Національна стратегія. Указ Президента України від 26.02.2016 № 68/2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/68/2016>
7. Andrews M., Pritchett L., Woolcock M. Building State Capability: Evidence, Analysis, Action. Oxford : Oxford University Press, 2017. 288 p.
8. Ansell C., Gash A. Collaborative Governance in Theory and Practice. *Journal of Public Administration Research and Theory*. 2008. Vol. 18. No. 4. P. 543–571.
9. Bache I., Flinders M. Multi-level Governance. Oxford : Oxford University Press, 2004. 252 p.
10. Biekart K., Fowler A. Ownership Dynamics in Local Multi-Stakeholder Initiatives. *Third World Quarterly*. 2018. Vol. 39. No. 9. P. 1692–1710.
11. Börzel T. A., Risse T. When Europe Hits Home: Europeanization and Domestic Change. *European Integration online Papers*. 2000. Vol. 4. No. 15. P. 1–24.
12. Castells M. The Rise of the Network Society. Oxford : Blackwell Publishers, 1996. 556 p.
13. Chambers R. Rural Development: Putting the Last First. London : Longman, 1983. 246 p.
14. Fowler A. The Virtuous Spiral: A Guide to Sustainability for NGOs in International Development. London : Earthscan, 2000. 225 p.
15. Lewis D., Kanji N. Non-Governmental Organizations and Development. London : Routledge, 2009. 242 p.
16. Ménard C. The Economics of Hybrid Organizations. *Journal of Institutional and Theoretical Economics*. 2004. Vol. 160. No. 3. P. 345–376.
17. Najam A. The Four C's of Government Third Sector-Government Relations. *Nonprofit Management and Leadership*. 2000. Vol. 10. No. 4. P. 375–396.
18. North D. C. Institutions, Institutional Change and Economic Performance. Cambridge : Cambridge University Press, 1990. 159 p.
19. OECD. Accra Agenda for Action. Accra : OECD Publishing, 2008. 8 p.
20. OECD. DAC Recommendation on the Humanitarian-Development-Peace Nexus. Paris : OECD Publishing, 2019. 12 p.
21. OECD. Paris Declaration on Aid Effectiveness. Paris : OECD Publishing, 2005. 12 p.
22. Ostrom E. Crossing the Great Divide: Coproduction, Synergy, and Development. *World Development*. 1996. Vol. 24. No. 6. P. 1073–1087.
23. Putnam R. D. Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community. New York : Simon & Schuster, 2000. 541 p.
24. Rhodes R. A. W. Understanding Governance: Policy Networks, Governance, Reflexivity and Accountability. Buckingham : Open University Press, 1997. 248 p.

25. Rostow W. W. The Stages of Economic Growth: A Non-Communist Manifesto. Cambridge : Cambridge University Press, 1960. 179 p.
26. Salamon L. M., Anheier H. K. Defining the nonprofit sector: A cross-national analysis. Manchester : Manchester University Press, 1997. 528 p.
27. Schimmelfennig F., Sedelmeier U. The Europeanization of Central and Eastern Europe. Ithaca : Cornell University Press, 2005. 256 p.
28. SIDA. Guidelines for Support to Civil Society. Stockholm : Swedish International Development Cooperation Agency, 2019. 48 p.
29. UNISDR. Build Back Better in recovery, rehabilitation and reconstruction. Geneva : United Nations, 2017. 48 p.
30. Wenger E. Communities of Practice: Learning, Meaning, and Identity. Cambridge : Cambridge University Press, 1998. 336 p.

Стаття надійшла до редакції 12.03.2025 р.

Стаття рекомендована до друку 23.04.2025 р.

Stasiuk O. V.,

Postgraduate student of Law, National Security and European Integration Department,

Educational and Scientific Institute «Institute of Public Administration»,

V. N. Karazin Kharkiv National University,

4 Svobody Sq., Kharkiv, 61022, Ukraine

e-mail: stasalexxx@gmail.com <https://orcid.org/0009-0003-2517-8323>

THEORETICAL FOUNDATIONS OF INTERNATIONAL TECHNICAL ASSISTANCE IN THE CONTEXT OF GOVERNMENT-CIVIL SOCIETY INTERACTION

Annotation. This article explores the theoretical foundations of international technical assistance (ITA) in the context of interaction between public authorities and civil society institutions amid Ukraine's European integration and post-war recovery. It traces the evolution of the ITA concept from the paternalistic "donor-recipient" model to the modern partnership-for-development paradigm. The article analyzes the transformation of civil society organizations (CSOs) from peripheral actors into full-fledged agents of change within the ITA system. Conceptual models of CSO participation are systematized, including hierarchical, networked, hybrid, and adaptive models. Theoretical foundations for state-civil society interaction are justified through the lens of governance theories, collaborative management, public service co-production, and social capital. A comparative analysis is conducted on European, Anglo-Saxon, Scandinavian, and Eastern European models of CSO involvement in ITA. The author proposes an original theoretical model of CSO participation in Ukraine's ITA system based on principles of network governance, adaptive systems, and multilevel coordination. The model incorporates a coordination core, sectoral platforms, regional hubs, and digital infrastructure. The article outlines conditions for the model's implementation and identifies performance indicators at the impact, outcome, and process levels.

Keywords: *international technical assistance, civil society organizations, public administration, cross-sector partnership, European integration, post-war recovery, network governance, collaborative management, institutional capacity, adaptive systems.*

REFERENCES

1. Civil society of Ukraine: promotion and engagement policy, challenges and transformations. Analytical report. Kyiv: NISD, 2019. 112 p. [in Ukrainian].

2. Kornievsky, O.A. (2020). Civil society in the context of the COVID-19 coronavirus pandemic: challenges and prospects for development. *Strategic priorities*, no. 3-4 (56), 98–104. [in Ukrainian].
3. Vinnikov, O.Yu. (2012). Indicators of civil society development in Ukraine. Kyiv: UNCIPR, 80 p. [in Ukrainian].
4. On approval of the Procedure for monitoring and assessing the effectiveness of the implementation of state regional policy: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 21.10.2015 No. 856. (2015). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/856-2015-rr> [in Ukrainian].
5. On the Coordination Council for Promoting the Development of Civil Society: Decree of the President of Ukraine dated 04.11.2016 No. 487/2016. (2016). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2016> [in Ukrainian].
6. On promoting the development of civil society in Ukraine: National Strategy. Decree of the President of Ukraine dated 26.02.2016 No. 68/2016. (2016). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/68/2016> [in Ukrainian].
7. Andrews, M., Pritchett, L., Woolcock, M. (2017). Building State Capability: Evidence, Analysis, Action. Oxford: Oxford University Press, 288 p.
8. Ansell, C., Gash, A. (2008). Collaborative Governance in Theory and Practice. *Journal of Public Administration Research and Theory*, vol. 18, no. 4, 543–571.
9. Bache, I., Flinders, M. (2004). Multi-level Governance. Oxford: Oxford University Press, 252 p.
10. Biekart, K., Fowler, A. (2018). Ownership Dynamics in Local Multi-Stakeholder Initiatives. *Third World Quarterly*, vol. 39, no. 9, 1692–1710.
11. Börzel, T.A., Risse, T. (2000). When Europe Hits Home: Europeanization and Domestic Change. *European Integration online Papers*, vol. 4, no. 15, 1–24.
12. Castells, M. (1996). The Rise of the Network Society. Oxford: Blackwell Publishers, 556 p.
13. Chambers, R. (1983). Rural Development: Putting the Last First. London: Longman, 246 p.
14. Fowler, A. (2000). The Virtuous Spiral: A Guide to Sustainability for NGOs in International Development. London: Earthscan, 225 p.
15. Lewis, D., Kanji N. (2009). Non-Governmental Organizations and Development. London: Routledge, 242 p.
16. Ménard, C. (2004). The Economics of Hybrid Organizations. *Journal of Institutional and Theoretical Economics*, vol. 160, no. 3, 345–376.
17. Najam, A. (2000). The Four C's of Government Third Sector-Government Relations. *Nonprofit Management and Leadership*, vol. 10, no. 4, 375–396.
18. North, D.C. (1990). Institutions, Institutional Change and Economic Performance. Cambridge: Cambridge University Press, 159 p.
19. OECD. Accra Agenda for Action. Accra: OECD Publishing, 2008. 8 p.
20. OECD. DAC Recommendation on the Humanitarian-Development-Peace Nexus. Paris: OECD Publishing, 2019. 12 p.
21. OECD. (2005). Paris Declaration on Aid Effectiveness. Paris: OECD Publishing, 12 p.
22. Ostrom, E. (1996). Crossing the Great Divide: Coproduction, Synergy, and Development. *World Development*, vol. 24, no. 6, 1073–1087.
23. Putnam, R.D. (2000). Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community. New York: Simon & Schuster, 541 p.
24. Rhodes, R.A.W. (1997). Understanding Governance: Policy Networks, Governance, Reflexivity and Accountability. Buckingham: Open University Press, 248 p.
25. Rostow, W.W. (1960). The Stages of Economic Growth: A Non-Communist Manifesto. Cambridge: Cambridge University Press, 179 p.
26. Salamon, L.M., Anheier, H.K. (1997). Defining the nonprofit sector: A cross-national analysis. Manchester: Manchester University Press, 528 p.

27. Schimmelfennig, F., Sedelmeier, U. (2005). The Europeanization of Central and Eastern Europe. Ithaca: Cornell University Press, 256 p.
28. SIDA. (2019). Guidelines for Support to Civil Society. Stockholm: Swedish International Development Cooperation Agency, 48 p.
29. UNISDR. (2017). Build Back Better in recovery, rehabilitation and reconstruction. Geneva: United Nations, 48 p.
30. Wenger, E. (1998). Communities of Practice: Learning, Meaning, and Identity. Cambridge: Cambridge University Press, 336 p.

The article was received by the editors 12.03.2025.

The article is recommended for printing 23.04.2025.